

?Debat polaritzat sobre la reforma de la Llei de cooperatives

Roser Iborra (Càrnies en lluita), Cristina Grau (Xarxa d'Economia Solidària) i Joseba Polanco (Confederació de Cooperatives de Catalunya) dialoguen en una trobada organitzada per la Fundació Roca Galès

Cristina Grau, Roser Iborra, Xavi Palos i Joseba Polanco

El passat dia 6 d'abril, a la seu de la Fundació Roca i Galès, va tenir lloc un debat sobre la modificació de la Llei 12/2015, de cooperatives de Catalunya, modificació a iniciativa dels grups parlamentaris Junts pel Sí i la CUP. Roser Iborra ens va acompanyar en representació de Càrnies en lluita; Cristina Grau, en representació de la Xarxa d'Economia Solidària, i Joseba Polanco, en nom de la Confederació de Cooperatives de Catalunya.

Van excusar la seva absència Perfecto Alonso, president de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i Josep Vidal, director general d'Economia Social, el Tercer Sector, les Cooperatives i l'Autoempresa. A partir d'unes preguntes prèvies, es va construir un debat en què tothom va poder donar la seva opinió. Xavier Palos i Agnès Giner van assistir al debat com a moderadors i representants de la Fundació Roca Galès. El debat, que va durar més de dues hores, contempla moltes més impressions (algunes molt vehements, d'altres més moderades, totes interessants) que no tenen cabuda en aquest article.

Al final, vam estar d'acord, malgrat les opinions en contra de la modificació de la Llei 12/2015, que això ha servit per posar en contacte tant el cooperativisme com el col·lectiu de Càrnies en lluita i la Xarxa d'Economia Solidària. Que al futur caldran més mobilitzacions i que les xarxes de solidaritat

que s'han bastit no es podran desteixir.

La reforma de la llei de cooperatives satisfà les expectatives en el sector de les càrnies i resol el problema de les falses cooperatives, segons la vostra opinió? Què podeu dir del vostre sector al respecte? El sector ha vist bé aquesta reforma i els procediments pels quals s'ha dut a terme?

Joseba Polanco: Com a Confederació ens trobem amb una reforma que no es necessitava des del punt de vista del cooperativisme. Fa temps se'ns va posar sobre avís sobre el fet que podia haver-hi un important col·lectiu de persones afectades per un nivell d'explotació laboral molt alt i des del moviment cooperatiu es va mostrar la disconformitat i l'exigència que s'apliqués la llei a través de les inspeccions per desenmascarar les situacions fraudulentament perquè, a més de suposar una explotació a persones que no podem tolerar, suposa un deteriorament de la imatge de les cooperatives que funcionen amb els principis de l'Aliança Cooperativa Internacional. Passats uns mesos és quan ens trobem amb la proposta que surt del Parlament, i aleshores manifestem el nostre profund desacord, tant amb el fons com amb la forma amb les quals s'ha realitzat la proposta. La proposta transaccionada entre JxS i la CUP era letal per al cooperativisme, afectava diversos dels nostres principis i suposava posar en greu risc el funcionament de les cooperatives. Davant d'això, ens vam posar en contacte amb els diferents protagonistes polítics i vam veure que seria difícil evitar la reforma de la Llei 12/2015, perquè moralment no ens podíem oposar i desentendre'ns d'aquestes persones que estaven afectades per unes condicions laborals pròpies de l'esclavisme. La nostra queixa s'ha centrat molt en el procediment seguit per modificar la llei. Al final, però, s'ha arribat a un punt d'acord, un punt d'acord que és millorable, però que és un punt de partida i que haurem de veure si serveix o no per deixar d'explotar a les persones

Cristina Grau: La reforma de la llei no satisfà les expectatives del sector ni resol el problema de les falses cooperatives. I el sector no ha vist bé la reforma ni els procediments pels quals s'ha dut a terme. Hi va haver un gran esforç tant des de Càrnies en lluita com des del cooperativisme per trobar una solució bona i quan la trobem, malauradament, no se'ns ha fet gens de cas. El resultat és que Càrnies en lluita no ha aconseguit el que necessitava i el cooperativisme s'ha sentit agredit perquè s'ha laboratitzat la regulació de la cooperativa de treball, la idea és fer-ho en uns propòsits molt concrets que, encara que no s'ha volgut dir, són supòsits de frau de llei. La llei no ho recull, això. La solució normativa és molt dolenta i pot tenir conseqüències devastadores per a les cooperatives de treball, sobretot per a les grans; i la redacció és nefasta. M'agradaria matisar que no m'agrada parlar d'ells (càrnies) i nosaltres (cooperativisme) de manera diferenciada. No estic d'acord en que el problema no sigui nostre, com s'ha dit des de la Confederació. Les federacions i les confederacions no representen els seus associats, són entitats representatives del cooperativisme en general. Per tant, representen el cooperativisme en majúscules, i si algun subjecte de dret està manipulant la figura cooperativa, desvirtuant-la i amagant sota el cooperativisme pràctiques que, a sobre, ni tan sols són legals les federacions i la confederació han d'implicar-s'hi. I la lluita pels drets humans és de tots.

[blockquote]Roser Iborra: «Tot això ha servit per una cosa, perquè els explotadors vegin que ara tindran al davant el moviment cooperatiu unit amb els treballadors conscienciats, fins ara semiesclavitzats»[/blockquote]

Roser Iborra: En primer lloc m'agradaria dir que em veieu a mi però que m'agradaria que veiéssiu un treballador, que segurament és negre, que segurament no entén català ni castellà i que segurament es troba en una situació absolutament precària. Càrnies en lluita no va néixer en un despatx, fa un any va haver-hi una vaga que va suposar un abans i un després de tot plegat i la nostra és una lluita fruit de la solidaritat i que es troba a peu de carrer. Pel que fa a la modificació de la llei, nosaltres entenem que les coses potser no es van fer bé, entenem el debat que ara existeix, però també pensem que un debat en passat no ens serveix de res i que hem de fer el debat en present. En present he de dir que aquesta modificació de la llei ha donat als treballadors unes eines molt importants. Perquè han passat de ser persones sense cap dret (sense dret a vacances, sense dret a agafar una baixa, sense dret a maternitat, sense dret a anar al lavabo) a

ser unes persones que tenen alguns dels drets que tenen les persones assalariades, no tots els drets, perquè el dret a sindicació i el dret a vaga no estan recollits. Tot i que també sabem que els drets sense lluita no es faran efectius, perquè malgrat la modificació de la llei les empreses no l'acompliran amb facilitat. La modificació de la llei és una millora substancial respecte de la situació que teníem fins ara, però és insuficient. Perquè no dota els treballadors de tots els drets laborals que els corresponen; i també perquè encara no introdueix vies àgils i ràpides de desqualificació de les falses cooperatives, com les que havíem parlat i començat a perfilar.

Segons el vostre parer què pot oferir aquesta reforma de la llei? Hi ha coses que canviaran a partir d'ara, aniran a millor o a pitjor? No és cap secret que el moviment cooperatiu refusava d'entrada l'aprovació d'aquesta reforma i que la modificació de la llei vulnera els principis bàsics de participació i gestió democràtica i d'independència de les cooperatives.

JP: Des del nostre punt de vista la regulació final no té les conseqüències de vulneració dels principis cooperatius que tenia al principi. No arribo a veure que el text definitiu sigui vulnerador dels principis cooperatius quan es tracta de cooperatives que volen aconseguir aquests drets. En canvi, la no regulació permetia que les cooperatives que no complien amb els principis cooperatius poguessin col·locar-se l'etiqueta de cooperativa, i això que nosaltres no coneixíem ens estava fent molt de mal. La funció de la Confederació en aquests casos no és fer de policies, sinó que és dir-li al govern que inspeccioni, i això és el que hem fet des que vam tenir coneixement d'aquestes situacions. Amb la regulació es posa una barrera que pot desanimar altres sectors a agafar el mateix camí.

CG: Anirem a pitjor, perquè es vulneren els principis cooperatius, perquè essencialment el text és el mateix que el de l'esmena transaccionada, perquè es torna a dir que la regulació que s'ha d'aplicar és l'equivalent a la regulació laboral, per tant, no hi ha capacitat autoregulatoria i a més s'identifica malament el subjecte infractor. És molt pitjor el text que ha sortit que el de l'esmena, perquè a l'esmena almenys podies acotar quin era el subjecte infractor. El problema de la llei és que en cap moment està dient que això és una infracció. Els està acceptant i donant-los carta de naturalesa, el missatge és: podem fer falses cooperatives, tot i que s'està fent un frau de llei.

[blockquote]Joseba Polanco: «La funció de la Confederació en aquests casos no és fer de policies, sinó que és dir-li al govern que inspeccioni, i això és el que hem fet des que vam tenir coneixement d'aquestes situacions»[/blockquote]

RI: En el nostre cas creiem que hi ha una millora. Creiem que l'obligació d'igualar condicions retributives i de protecció social (atur, baixes, etc.) està posant aquestes falses cooperatives en un atzucac. O es neguen a complir i respectar els drets que es regulen, amb la qual cosa estarien cometent una infracció greu fàcilment comprovable i objectivable, o els seus costos laborals deixaran de ser inferiors als propis d'altres fórmules empresarials (societats mercantils). Potser s'estimaran més contractar els treballadors amb un salari i el conveni que toca. Així s'estalviarien el risc d'haver de donar explicacions als treballadors, que en la seva condició de suposats *socis* poden arribar a exigir drets socials si arriben a organitzar-se i a plantar cara.

Quins són els perills que s'amaguen sota la reforma de la llei? Era necessària? No hagués estat millor perseguir les anomenades falses cooperatives, que infringien la llei en comptes de regular-les?

JP: Des del primer moment, per part del govern els responsables de la inspecció han posat de manifest que els arguments legals que tenen en l'actualitat no han estat suficients perquè els jutges puguin actuar. Per tant, creiem que era necessària. També som conscients que el cooperativisme té problemes de comunicació i per això col·laborem, entre d'altres, en aquesta revista (*Cooperació Catalana*) i en la Fundació per acostar-nos a la societat.

Com per exemple que hi hagi maneres de funcionar del cooperativisme que la gent no entén. Ens falta comunicar molt a la societat per entendre'ns millor entre tots.

CG: Del que es tracta al final, quan es parla de drets laborals, és de drets humans portats al món del treball. Clar que hi ha drets, però no s'estan respectant, perquè el que hi ha al darrera no és ni una falsa cooperativa ni una falsa empresa, és un tema d'explotació que s'ha buscat una forma jurídica que aparentment sigui més flexible que la mercantil en règim laboral per vulnerar els drets de la gent, però jo segueixo dient que no pot ser que per resoldre un problema en creem un altre. El perill és aquest. La regulació no és que sigui insuficient, és que és inadequada.

RI: Els perills poden ser noves fórmules fraudulentas i nous intents de vulnerar els drets laborals, i de subjugar els treballadors per vies més rebuscades. Caldrà estar-hi atents i ser capaços de donar-hi resposta amb agilitat. La reforma de la llei era absolutament necessària i inajornable, ja que la situació actual de precarització extrema és molt greu, i a més el fenomen del fals cooperativisme ha crescut fins ara amb una gran rapidesa. Per altra banda, molts intents de desqualificar falses cooperatives han fracassat en els darrers anys, per la dificultat de provar el seu funcionament fraudulent.

Tenint en compte que el sector cooperatiu no està content, es preveuen mobilitzacions? Canvis? Algun gest per tirar endavant i treballar conjuntament malgrat els malentesos?

JP: Des de la Confederació, com ja es va dir al comunicat, estem contents perquè davant d'un problema de la magnitud del que presentava Càrnies en lluita hem estat capaços de reaccionar i arribar a un acord. I per a nosaltres el més important és l'acord. Després, cal que l'acord serveixi per millorar les condicions de les persones afectades i per evitar el funcionament fraudulent de les empreses que s'oculten sota el nom de cooperatives sense ser-ho. Volem seguir de prop la modificació a través dels organismes propis del cooperativisme i veure si funciona. Cal dir que per a nosaltres aquesta modificació de la llei ha de tenir un caràcter transitori.

[blockquote]Cristina Grau: «El resultat és que Càrnies en lluita no ha aconseguit el que necessitava i el cooperativisme s'ha sentit agredit perquè s'ha laboralitzat la regulació de la cooperativa de treball»[/blockquote]

CG: En canvi, la Federació de Treball treu un comunicat dient que no estan d'acord amb el text, Càrnies en lluita també pensa que el text es queda curt, jo crec que s'ha de continuar treballant per millorar el text. Les lleis es poden canviar. S'haurà de fer el que calgui. I també penso que és important el que apunta la Confederació de fer seguiment.

RI: Estem d'acord en que la llei no ho resol tot, ni per vosaltres ni per nosaltres, que la llei és transitòria, i que hem de continuar per aquest camí. Però de cara a les falses cooperatives les posem en una disjuntiva i s'estan posant en evidència. És un pas molt important, perquè de moment no hi ha la impunitat que hi havia. Però insistim molt que la mobilització és molt important i sense mobilització no anirem enlloc. Esperem que sigui possible una mobilització àmplia i consistent que doni el cop de gràcia al fals cooperativisme. La mobilització pot ser molt més potent i efectiva que qualsevol llei. Tot això ha servit per una cosa, perquè els explotadors vegin que ara tindran al davant el moviment cooperatiu unit amb els treballadors conscienciats, fins ara semiesclavitzats, que amb aquest suport imprescindible podran empoderar-se i fer respectar els seus drets com a persones treballadores.

**Article publicat originalment al número del mes de maig de 2017 de la revista 'Cooperació Catalana', editada per la [Fundació Roca i Galès](#)*